

OPTm

nr. 49, 29 octombrie 2022

Săptămânal de cultură

Ficțiunea

Doina Ruști
pretinde c-a
văzut aripioarele
lui Hermes, iar
Andra Mangu,
având doctorat
în diplomatie,
se prefacă că
o crede.

Zenob

Prin Palatul Béhague cineva șoptește poeme

Director de număr: Ciprian Handru

Duhuri și dureri de noiembrie

Catrinel Popa

Când vine vorba de noiembrie, dintre toate lucrurile pe care le-aș putea face, aleg să stau în casă, cu obloanele lăsate, și să citesc. Adesea să recitesc. Iar dintre toate lecturile posibile, cea mai potrivită cu „vremea de lacrimi” de afară (chiar atunci când nu plouă), mi se pare o povestire a lui Truman Capote, *Master Misery* sau *Domnul Durere*, cum s-a tălmăcit pe românește.

E o scriere stranie, anevoie de uitat. Mulți v-o amintiți, cu siguranță. Acțiunea povestirii începe chiar într-o după-amiază de noiembrie. Amănuntul nu e întâmplător în arhitectura exemplară a textului, dacă avem în vedere împrejurarea că în *Domnul Durere* totul gravitează în jurul simbolurilor destrămării, ale pierderii și devitalizării. De la bun început Truman Capote, scriitor extrem de atent la nuanțe și, în plus, obsedat până peste poate de meteorologie, se dovedește capabil să deseneze cu o precizie de geometru atmosfera crepusculară și să întrețină ambiguitatea cu o măiestrie greu de egalat:

Țăcănitul tocurilor înalte pe marmura din hol o duse cu gândul la niște cuburi de gheață ce se ciocnesc într-un pahar, iar florile, acele crizanteme de toamnă din urna de la intrare, s-ar fi scuturat la cea mai mică atingere, devenind cu siguranță o pulbere înghețată. Deși înăuntru era cald, chiar prea cald, Sylvia tremura de frig, căci casa i se părea rece ca fața răvășită și umflată, albă ca zăpada, a secretarei: domnișoara Mozart, care se

îmbrăca toată în alb, de parcă ar fi fost infirmieră. Poate că de fapt și era. Aceasta putea fi desigur explicația. Domnule Revercomb, sunteți nebun, iar această femeie este infirmiera dumneavoastră. Sylvia reflectă o clipă. Nu, mai bine nu.

Nu e nevoie să fii expert în demonologie pentru a sesiza că, încă din incipit, scriitorul strecoară o suită de indicii ce îl avertizează pe cititorul atent că se află pe punctul de a pași peste pragul unei lumi care doar seamănă cu lumea reală, *ar putea fi* lumea noastră, dar ar putea fi, la fel de bine, un teritoriu al demonilor, al fricii, al deznădejdii și, în ultimă instanță, al morții... Intuiția Sylviei funcționează corect, până la un punct, ceea ce nu o împiedică totuși să intre în jocul domnului Revercomb, să-și vândă visele pentru

câțiva dolari (motivul faustic e lesne de recunoscut!), pentru a afla, în final, că nu mai există nicio șansă să le răscumpere. Magul negru le folosisese pe toate!

Nici suita domnului Revercomb nu e lipsită de legătură cu referințe ilustre în materie de maleficii și demonologie. Secretara cu aspect de infirmieră poartă nume de compozitor, întocmai ca Berlioz din *Maestrul și Margareta*, dar seamănă la apucături mai mult cu Ella, asistenta-vampir din faimosul roman al lui Bulgakov, în vreme ce lacheul mlădios, cu pielea pistruiată, cu ochii ușor înroșiți și opaci, te trimite cu gândul la motanul Behemov, demonul-paj din romanul scriitorului rus. Cât despre Domnul Durere, ce să mai vorbim! Îl recunoaștem lesne, printre rânduri, pe Woland,

profesorul „nebun” descins de astă dată în New York-ul începutului de secol XX: de o „invizibilitate cenușie”, „impecabil, precis ca un cântar, plutind într-un miros de colonie și de clinică”, Revercomb te privește din spatele unor lentile mate, ce-i ascund ochii „cenușii, inexpressivi, sădiți ca doi sămburi pe fața lui anonimă”. N-ar fi exclus să fie vorba de o simplă proiecție a Sylviei, de o fantasmă de coșmar, hrănită de vizite ineficiente la un psihiatrist detestat, dar povestea traficului de vise e, totuși, validată și de alte personaje. De pildă de fostul clown, bețivul Oreilly, singurul prieten adevărat al fetei, și el victimă a cumpărătorului de vise. De altfel tot Oreilly este cel care îl numește pe Revercomb, în totală cunoștință de cauză, „Domnul Durere”: „Îi spun *Domnul Durere* fiindcă așa e: *Domnul Durere*. Poate că tu îi spui altfel. Oricum, e aceeași persoană și trebuie să-l fi cunoscut. Toate mamele le povestesc copiilor despre el. Locuiește în scorburile copacilor, coboară noaptea târziu pe coșuri, stă la pândă prin cimitire și-i poți auzi pașii prin pod. Ticălosul, e un hoț, e primejdios. O să-ți ia totul, iar la urmă n-o să-ți mai lase nimic, nici măcar un vis [...] Acum știi cine e?”

Cititorul bănuiește, la rândul-i, cu cine are de-a face și, la fel ca Sylvia, dă din cap afirmativ, ca prin vis, în ceața sfârșitului de noiembrie: „Știu. La mine în familie i se spunea altfel. Nu mai țin minte cum. E mult de-atunci...”

Am un început de poveste

Florin Spătaru

Citind numărul anterior al revistei, mi-am dat seama că pentru mine anarhia rimează cu manifestul lui Sade, *Francezi, încă un efort dacă vreți să fiți republicani*. Toată efervescența revoluției franceze, cea care a băntuit lumea întreagă, își regăsește aciditatea în acest opuscul.

Libertatea supremă poate că există cu adevărat în haosul anarhiei, dar nu poate fi de lungă durată fără a distruge totul. Destrămarea Vechiului Regim nu a putut fi lină în Franța napoleonică, dar în vremurile de criză actuale s-a instaurat o diferență de viteze între categoriile sociale. Presiunea

lipsei de coeziune socială se revarșă inclusiv în artă, dar aici nu e nici o ruptură. Dintotdeauna arta a oglindit toate izbucnirile sociale și chiar dacă nu le-a înțeles mereu în profunzime, a știut să capteze diferitele lor nuanțe. Anarhia se erodează de la sine pentru că așa cum orice sistem tinde să se

destrame, nevoia de echilibru face ca focurile aprinse să se epuizeze.

Aș începe o povestire despre anarhie în felul următor: după luni întregi de tensiuni a început primul val de sinucideri. După ce se ajunsese la milioane de morți, tuturor a început să le fie frică de orice fel de armă.

O carte a speculațiilor

Antohe Daniel

„De ce să ne așteptăm ca memoria noastră colectivă – pe care o numim istorie – să fie mai puțin falibilă decât memoria noastră personală?” se întreabă undeva în ultimul său roman Julian Barnes.

Julian Barnes este, de câteva decenii – mai ales după *Papagalul lui Flaubert* – un nume de prim ordin al literaturii engleze contemporane. Fiecare carte a sa este așteptată și comentată.

În *Elizabeth Finch*, Barnes interoghează asupra a ceea ce se poate cunoaște despre cineva, atunci când acel cineva a dispărut. Ce anume compune viața unei persoane și cât de siguri putem fi – mai ales, ca în cazul de față, cu puține informații la dispoziție – că înțelegem resorturile ascunse, dramele nemărturisite și motivațiile obscure ale unei ființe umane? Interogațiile sunt puse în oglindă cu istoria împăratului roman Iulian Apostatul (361-363); cele două planuri

ale romanului sunt străbătute de un curent ideatic de adâncime, care poartă incertitudinile dintr-o parte în alta, angrenând într-un joc al semnificațiilor povestea împăratului roman și cea a protagonistei romanului, Elizabeth Finch. La fel ca istoria mare, istoria oricărui om este și ea interpretare, aproximare, context și speculație.

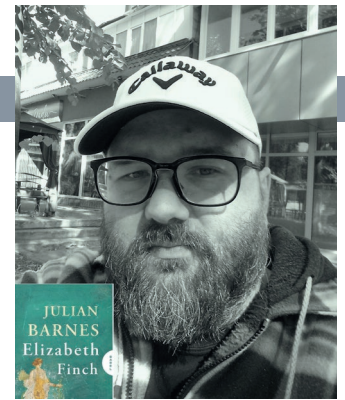
Actorul Neil, naratorul, se înscrie la un curs de Cultură și Civilizație alături de alte persoane aflate la vârsta de mijloc. Toți doresc să învețe să gândească. Cea care urmează să le deschidă mințile este Elizabeth Finch, personaj singular și oarecum excentric prin distincția și rezerva sa. Apropierea cu filozoafa neoplatonică Hypatia se impune de la sine; deși nu este ucisă pentru ideile sale, Elizabeth Finch are parte de moartea rezervată gânditorilor incomozi în epoca noastră – linșajul mediatic.

După absolvirea cursului, Neil și Elizabeth Finch continuă să se

vadă o dată pe an ca să ia prânzul împreună. Este o prietenie intelectuală, cel mult o iubire platonice din care confidențele lipsesc.

După moartea protagonistei, Neil primește prin testament însemnările sale și încearcă, pornind de aici, să reconstituie biografia factuală și intelectuală a eroinei. Din întâlnirile cu fratele ei, Neil află despre un posibil episod „romantic” în viața eroinei – însă totul rămâne vag și deschis speculației. Din punct de vedere al intereselor intelectuale, Neil descoperă centrul de greutate al preocupărilor eroinei ca fiind persoana și contextul împăratului roman Iulian.

Iulian Apostatul, ultimul împărat roman care nu a fost creștin, a luptat cu mijloace blânde împotriva creștinismului, încercând să-l combată și să impună definitiv elenismul neoplatonic ca religie a imperiului. A murit ucis în luptă în timpul unei campanii în Persia. Moartea sa și-a găsit ecou într-un

poem de Swinburne, în care împăratul pe moarte exclamă: „Ai învins, pal galilean!”. De aici, Elizabeth Finch și apoi naratorul pornesc într-o mică aventură de istorie contrafactuală: cum ar fi arătat lumea noastră dacă împăratul Iulian, deosebit de pios cu zeii săi, și-ar fi impus voința? Ce ar fi însemnat continuarea politeismului în Europa? Ar mai fi fost Evul Mediu o epocă a întunerului dacă Europa ar fi continuat tradiția filosofiei clasice, ceea ce ar fi dus, posibil, la apariția științei moderne a naturii, poate și a democrației moderne?

Continuare în versiunea online

Savoarea cărților, savoarea vinului

Ioana Miron

Aș putea citi *Dragostea când te doare* (carte colecțivă), la un vinars, băut undeva, la un foc de tabără, unde se face și gulaș la ceaun. Pentru că nu doar citești poveștile, ci te identificești cu ele, le (re)trăiești, le (re) dai viața. Poți căuta o figura care-ți poate spune și ție povestea, te poate reprezenta cineva, poți adăuga printre povestiri propria mărturisire, fie ea și în gând.

Pentru *Translucid* de Ligia Pârvescu se potrivește un vin *Rioja*, pe o plajă stâcoasă, în locuri precum Madeira, Cascais sau Figueira da Foz. Pentru că te lași purtat de pagini, personajele te adoptă, le împrumuți cumva existența când ești absorbit de lectură sau te poartă printre întâmplări din viețile lor, aproape imperceptibil. Te identificești, (re)trăiești moment, la rece. Sau post factum. Senzația e de fiecare dată la fel de intensă.

Ioșca de Cristian Fulaș se bea cu *Nero d'Avola*, servit rece, undeva în Taormina sau Messina, privind de sus vacarmul, oamenii, mașinile, orice formă de viață ce dă sau perturbă dinamismul situațiilor de zi cu zi, un dinamism asumat de gesturi simple, gesturi care emană și întrețin căldura umană.

Abraxas de Bogdan Alexandru Stănescu – cere un vin roșu *Primitivo di Manduria*, băut la bordul unui vas, în timpul unei plimbări nocturne pe mare. A se urmări atent jocul luminilor, reflexia și

jocul lor, care reflectă mai mult sau mai puțin realitatea văzută în și prin oglinzile deformante ale imaginilor asupra cărora te oprești voit sau nu, zgomotul valurilor, aerul rece care revigorează și limpezește totul, chiar și furia lăuntrică.

Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte de Alexandru Lamba trebuie citit alături de un *Trapique Broquel Malbec*, într-o bibliotecă, undeva ferit de ochii lumii, unde să meditezi și să analizezi detașat în ce măsură păcatul e cu adevărat păcat pentru tine și în ce măsură e salvare pentru celălalt.

Salamandre de Liviu G Stan se potrivește cu vinul roșu *Journey's End Merlot*, asezonat cu citirea acestui roman undeva la un foc de tabără sau în mansarda unei vile vechi, cu poveste, la munte eventual, sau într-o locație neștiută de prea mulți, unde poți materializa și trăi cu suspans fiecare paragraf

citit, fiecare întâmplare aparent stranie și pe alocuri absurdă, știind că reprezintă în sine o nouă provocare, un nou exercițiu de imaginație.

Sonia, ridică mâna de Lavinia Braniște se potrivește la vin alb, sec, servit pe o terasă, vara, eventual acompaniat pe fundal de un Bach la pian, într-o atmosferă care te poartă înapoi spre căutarea și (re)descoperirea unor noi configurații sociale ale cotidianului, care te resorb sau te excud, iar tu trebuie să jonglezi cu asta.

Greier de topaz de Florin Spătaru nu poate fi citit decât alături de un vin roșu sec, *Dradara Fetească Neagră*, care-ți ascute simțurile, de-a lungul paginilor hiper-realist, voluptuos scrise, parcurse minuțios. O posibilitate de a-ți reconfigura cele mai ascunse trăiri și de a-ți solidifica cele mai intense viziuni asupra realității.

Alina Pavelescu: Cărți de noiembrie

Alina Pavelescu face ce face și pe la ora prânzului deschide ușa de la mansarda Arhivelor Naționale, strecurându-se, nevăzută, într-o încăpăre în care n-a mai intrat nimeni.

Dacă vrei să deschizi ușa aia e imposibil, pare bătută în cuie. Puțini știu că de-acolo se văd grădinile cu salate vrăjite ale ursului din poveste.

Zenob

Ce eveniment din luna noiembrie (indiferent de an) îți vine imediat în minte, ca fiind de top?

Noiembrie e, în mintea mea, o lună destul de cenușie, care se cam pierde fără semne distinctive în șirul celorlalte luni. Dacă mă întrebai de o lună de vară, aș fi avut multe de spus... În fine, când zic noiembrie mă gândesc întâi și întâi la târgul de carte Gaudeamus, care, în general, se organiza cam pe la sfârșitul lui noiembrie. Mai precis, la vremurile bune ale târgului, cele dinainte de pandemie, cu lume multă, lansări zgomotoase, întâlniri cu oameni pe care nu-i mai văzusem de anul trecut și inevitabila sacoșă plină cu cărți, fiindcă de la niciun târg din lumea asta – și mai ales de la unul de carte – nu se face să pleci cu mâna goală. Uneori, din patru în patru ani, târgul se suprapunea cu câte o campanie electorală, iar atunci toată tărșenia devenea de-a dreptul amuzantă, fiindcă aveai ocazia să zărești printre standurile

de carte privirile confuze ale unor politicieni, flancați de gărzile lor de corp la fel de confuze, veniți la vânătoare de voturi, deși, altfel, nu prea obișnuiesc să calce în locuri aglomerate și, mai mult, înțesate de cărți.

În ce film/roman te duce luna noiembrie?

Într-un film de Woody Allen (care, apropo, e născut în noiembrie). Aproape toate filmele lui Woody Allen au ceva din spiritul bizar – gri, zgribulit, dar totuși nu cu totul lipsit de promisiunea unor întorsături neașteptate de situație – pe care eu personal îl asociez cu luna noiembrie.

Numește 1-2 evenimente pe care le aștepti în noiembrie.

Am aflat că anul acesta Gaudeamus se va ține la începutul lui decembrie, așa că nu aștept decât plăcerile furtive ale soarelui de noiembrie, în zilele în care

va binevoi să se arate și, eventual, satisfacerea unei mici ciudățenii personale, pe care luna noiembrie mi-o permite cel mai mult: ador să ies seara de la teatru sau de la vreo lansare de carte și să băntui prin Bucureștiul încețoșat imaginându-mi că sunt Sherlock Holmes și că am o misiune importantă.

Describe o piesă de vestimentație potrivită pentru noiembrie

După ce ți-am mărturisit mai sus, e limpede că pelerina neagră, din stofă englezească, lungă până la pământ, cu gluga trasă bine peste frunte. Sau, dacă nu există glugă, atunci măcar o bască ecosez.

Ce carte aștepti în noiembrie?

Sper că vor apărea multe, cel puțin aici, dat fiind că se pregătește un târg de carte. Eu, însă, am aflat că undeva, la Paris, o editură se pregătește să publice biografia Aurorei Cornu, scrisă, firește, de un francez. Pe aceea o aștept cel mai mult.

Ce personalitate (actor, scriitor, politician etc) ai invita la un vin, într-o seară de noiembrie?

Politicieni, nu cred că aș invita. L-aș putea, invita, în schimb, pe Florin Piersic, fiindcă vorbește mult și nu pare a simți nevoia să-i dai replica, ceea ce mie îmi place foarte mult la interlocutorii mei: îmi permite să mă uit pe fereastra cârciumii, să observ trecătorii și să visez cu ochii deschiși la poveștile lor misterioase.

O amintire personală dintr-un noiembrie...

Să știi că e tot de la un târg de carte. Nu-mi mai amintesc anul, cred că e de când candida Klaus Iohannis pentru al doilea mandat. Atunci ne-am intersectat pe holul târgului. Vorba vine că ne-am intersectat, de fapt, el trecea prin mulțime împărțind zâmbete și saluturi, iar eu stăteam la o masă și mâncam o salată. În mod curios și neașteptat, omul s-a uitat direct la mine și m-a salutat, însă eu – care aveam gura plină și tocmai scăpaseam un fir de salată pe bluza cu care eram îmbrăcată – mă afluam în imposibilitatea absolută de a-i răspunde în vreun fel. Așa că i-am întors doar o privire absentă, fără expresie, așa cum (nu) te uiți în general pe stradă când treci pe lângă o scenă jenantă, care însă nu te privește. După aceea m-am gândit că e totuși deprimant să fii politician în campanie electorală și să ai parte de alegători hămesiți, care tocmai și-au pus meniul zilei pe piept. Mi-a părut rău pentru el, dar m-am bucurat pentru mine: orice s-ar spune, mai ales la târgurile de carte, e mult mai vesel să fii alegător decât candidat. În plus, salata era bună.

Le Giono

Doina Ruști

Jean Giono, scriitor francez, cunoscut la noi prin câteva romane, printre care *Ota-va*, s-a născut și un timp a locuit la Manosque, unde eu am fost recent, la un festival de literatură. Organizatorii m-au așezat într-o căsuță din inima unei grădini splendide, rămășița unei păduri. Pe casă scria *Le Giono*. Fusesse casa de vacanță a scriitorului, așa că mi s-a părut normal să încep o carte la masa din grădină. Toamnă caldă și un aer care-ți amintea cât de minunat este să trăiești. În plus, îl mai aveam și pe Zogru cu mine, care vorbea continuu, în două limbi. Însă starea de bine începuse la Paris, după o scurtă întâlnire cu Hermes. Ambasada României se află în Palatul Béhague, pe unde s-au perindat multe personalități, printre care și Paul Valéry, iar pe deasupra statuilor risipite prin grădină, prin coroanele vechi,

trece uneori și fantoma lui Hermes, amintind acea carte pe care vântul o răfoiește.

Stăteam de vorbă cu Andra Mangu, îmi mărturisea mai mult în șoaptă că prin ambasadă plutesc uneori poeme lungi, rămase din alte timpuri. Bineînțeles, îl și vedeam pe Valéry suflând peste pagini, care se transformau în pulbere fină, risipită pe la ferestre,

când Andra, îmi spune – stai liniștită, a fost o metaforă, nu e niciun poem! Apoi mi-a povestit, cu vocea ei cultivată, de persoană care a citit literatură la greu, toată istoria incredibilă a Palatului Béhague, cumpărat de România prin 1939. Am intrat în Ambasadă, am avut onoarea să ne salutăm cu d-na Sena Latif, și, în fine am luat parte la seara strălucită derulată în

cinstea lui Zogru. Lumini, știți și voi, lume bună, laude și autografe. Dar la plecare, pe când traversam grădina, poate și datorită poveștilor Andrei, am auzit o voce lângă ureche spunându-mi cât se poate de clar: *Salută-l pe Giono din partea mea*. Și, credeți-mă, n-a trebuit să întreb, știu precis că în cazuri de-asta e întodeauna vorba despre Hermes, următorul meu favorit.

S-a așezat pe umăr

Lidia Vianu

Ce bine că e duminică. Ce bine că dormi târziu. Am timp să fac eu pâinea cu unt azi. Și ceaiul rusesc. Nu-ți place să-i zic așa. „Bunica ta *ought to know better*.” Prăjesc patru felii. Trei tu, și una pentru mine. Las untul să se topească. Pun sare. Multă sare. Fără zahăr în ceai. Tu îl bei fierbinte. Noroc că avem tavă, altfel cum era să ți-l aduc.

– Ninge!

– *If I never see snow again, it will still be too soon.*

Dar noi aici stăm, iar tu ai să vezi zăpadă cât timp o s-o vad și eu, nu-i așa? Nu te întreb, că nu-ți plac fricile mele, dar eu le simt, iar tu nu mă poți liniști. Pentru că nu mai vrei să fie iarnă.

Sandu ne așteaptă în odaia lui de pe Calea Rahovei 46. Blocul făcut de bunicii mei atunci când ți-ar fi plăcut ție să trăiești. A dispărut pianul din hol. Bunica arată mut cu degetul către celelalte camere, unde stau două familii: șoferul cu nevasta lui și securista

cu un băiat. L-au vândut, adică. Îi e frică să n-o vadă, să n-o audă. În scaunul balansoar din rafie al străbunicii mele, Sandu se leagănă cu ochii închiși, iar degetele lui se plimbă în aer pe clape. La radio dau Imperialul.

Plecăm acasă pe jos. Ai luat de la Sandu un „adiator” din alamă aurie, pe care poți face, cu un creion de metal, adunări și scăderi. Nu pierzi vremea: mergem pe drum și încerci să vezi cum se face, ca să mă înveți. Cad frunzele

la Mitropolie. Miroase a foc de noiembrie. Sub cei câțiva fulgi cu soare cresc crizanteme colorate pe margine de trotuar – ultimele flori înainte de iarnă. Rupii una, mi-o întinzi, mă mângâi pe creștet, iar eu aș vrea doar un singur lucru: să nu se usuce clipa asta niciodată.

Sună telefonul de cum intrăm. Răspunde mama. Într-o mână am socotitorul lui Sandu, într-alta floarea târzie de la Mitropolie. Se face liniște, mama pune jos receptorul. Lângă telefon este jacheta pe care o tricota pentru Sandu atunci când am intrat. Pe toți ne-a îmbrăcat în lucrurile făcute de ea: lăna este ieftină, hainele nu.

Plecă fără mine, în grabă. Nu mi-a spus nimeni că te întorci acolo, dar eu știu. Sandu mi s-a așezat pe umăr. De acum încolo o să aud în minte toate concertele pe care le știe el pe dinafară. Dar cine o să mă învețe cum se scade și se adună cu adiatorul—că noi doi nu știm.

Onea și excavatorul

Liviu G. Stan

Când eram mic, în familia mea conservele erau o raritate. Doar cele cu bulion își găseau locul pe rafturile din bucătărie. Nu și cele cu mănăcară. Erau anii 90, o perioadă, după cum știți, dificilă, plină de traume financiare, dar din ce aveam, din ce n-aveam, mâncarea gătită nu ne lipsea zilnic de pe masă. Atât cât îmi amintesc din anii aceia, nu i-am văzut niciodată pe măică-mea, pe taică-meu sau pe soră-mea mâncând dintr-o conservă. Așa că ori de câte ori depistam pe cineva scormonind pofcios cu furculița într-o conservă, mă holbam cu uimirea unui speolog.

Dar nu despre conserve vreau să vă vorbesc, ci despre relația de-a dreptul amoroasă dintre om și conservă. Dintre un anumit om și o anumită conservă.

Pe om îl chema Ion, dar noi, nu știu din ce motiv, îl numeam Onea. Iar Onea avea o conservă goală de hering. Ce făcea Onea cu o conservă goală? Pica în reverie, era pentru el invenția lui Morel, visul de Iuri Gagarin, doar că pe suprafața scoarței terestre de pe Str. Soarelui.

Cartierul în care am crescut era un labirint de șantiere. Capitalismul de cumetrie, proaspăt instalat în euforia tarabagistă a națiunii, continua expansiunea blocurilor lui Ceaușescu, iar în mijlocul acestei fermentații imobiliare ne aflam noi, puștii, îmbălsămați în duhori de carbid și-n mucegaiuri de canalizare, jucându-ne de-a ceea ce vedeam în jur. Și ce vedeam în jur? Ceea ce văzuseră și decreștii. Un furnicar de paznici, muncitori, ingineri, excavatoriști și șoferi de basculante. În magazinele de jucării încă se mai găseau camioanele ROMAN de plastic din perioada comunistă – care, apropo, acum se vând pe OLX cu 220 de lei bucata, chiar și fără roți. Așa că reușeam să reproducem, cu oarecare precizie documentară, la scara unei machete, vânzoleala de pe șantier, jucându-ne de-a propășirea post-socialistă printre dunele de nisip dintre blocuri.

Singurul care nu avea nicio jucărie era Onea. Sărăcia se încolăcise ca o anacondă în jurul lui. De aceea, Onea venea la joacă doar cu o conservă. Și cum sărăcia nu se simte bine până nu se altoiește și pe câte-un betșug, ei bine, Onea se născuse cu un defect: era ciung, mâna dreaptă îi stătea încovrigată ca un cârlig. Dar avea o forță herculeană în acel ciot. Se inventase în cartier chiar și-un joc dedicat mănutei lui vânjoase. Se numea „Polidin” și regula era simplă: Onea te fugărea, iar când te prindea, îți încasai o lovitură de ciot în coapsă sau în braț. Atât de dureroase erau ștampilele, că semănau cu polidinul. Umblai apoi zile-n șir cu vânătăi, purtându-i sigiliul de regie.

Cu mănuta încheștată pe conservă, singurul rol care i se potrivea și pe care, aveam să descoperim, și-l dorea cu fanatism, era cel de excavatorist. Stând pe vine și mânuind conserva cu o concentrare de șaolin, întregul lui trup se cabra ca arhitectonica unui excavator. Văra conserva în maldărul de nisip ori în pasta albă scursă de sub butoaiile cu carbid și ne umplea benele, rotindu-și cu mișcări lungi și robotizate încheietura scofălcită și scofând niște sunete pătimașe

ce-i zgâlțâiau coșul pieptului: „Nie-țâ-nâ-nâ-nâ-nâ-nâ-nâ! Nie-țâ-nâ-nâ-nâ-nâ-nâ-nâ!”

Fascinația lui nu se rezuma însă la micuțul atol industrial din cartier. Era un tsunami care-și cerea dreptul la dezlănțuire. Și-și găsisese locul ideal: șantierul viitoare catedrale, un crater uriaș pe marginea căruia, într-o puzderie de mușetel și păpădii, răsună cât era ziua de lungă o simfonie de excavatoare și dragline. Acolo, între acei mamuți de fier, putea fi văzută vara silueta mărunță a lui Onea umblând vrăjită pe sub cupele utilajelor. Le imita mișcările și răgetele. Când excavatorul gemea din balamale, la fel făcea și Onea, prelungind în corzile-i vocale supapele hidraulice. Uneori săpa cu conserva chiar lângă șenila excavatorului, stârnind înjurăturile diriginților de șantier, care-l ușuiua ca pe-o găină.

Însă Onea era precum holera: aici credeai că s-a stins focarul, iar dincolo reizbucnea. Până când, tot insistând, într-o bună zi a câștigat războiul voințelor. Adică? Adică devenise deja un detaliu banal al vieții de șantier. N-a trecut mult, și Onea a început să le intre în grații excavatoriștilor, care, fiindu-le milă de el, îl lăsau să urce în cabină cu ei. Habar n-aveau ei că

Onea metaboliza extatic experiența, ca un șaman, făcând din acel excavator un templu al bucuriei. Copilul ăsta de școală ajutătoare efectiv descoperise rețeta paradisului în cârca unui excavator.

Dar extazul avea să se transforme în reverie abia în ziua cea mare, ziua în care un excavatorist a decis să-i ofere o mostră din ceea ce înseamnă să fii un fel de stăpân al lumii, lăsându-l să preia comanda excavatorului.

Am fost printre privilegiatii care au asistat la „minune”, la invitația lui Onea. Momentul în care brațul jurasic și-a înfipt colții într-o halcă de pământ, rupând-o dintr-o costisă, Onea și-a scuiptat în sân, sperindu-se de forța pe care o declanșase, și... Și? Și a sărit din excavator și luat-o la goană. L-am găsit după câteva minute în spatele unei barăci. Nu încremenit de frică, ci copleșit. Se uita straniu la mănuta lui stafidită ca la un dispozitiv abstract înzestrat cu puteri magice, ca și cum, dacă ar fi avut mintea lui Gaston Bachelard, ar fi înțeles că acel handicap era de fapt cifra unei reverii poetice care-l adâncise în substanța interzisă a fericirii.

După aceea zi, Onea ne-a șters de pe lista lui de priorități, iar în rarele dați în care își mai făcea apariția la munții de nisip, venea fără conservă. Conserva dispăruse din gesturile lui ca și cum ar fi fost doar o eroare de proiectare pe care, între timp, un meșter dibace o remedia. Și nu doar conserva dispăruse, ci și aderența lui tribală la micro-șantierele noastre. Ne privea de-acum cu un dispreț suveran – căci el experimentase ceva superior jocurilor noastre profane.

Evident că ne simțeam trădați, evident că-l disprețuiam, dar dacă am fi avut și noi măcar un grăunte din mintea lui Gaston Bachelard, am fi priceput că visul este mai puternic decât experiența și că, din aceea zi glorioasă a împreunării, Onea nu mai locuia într-un cartier, ci într-un vis.

Versiunea completă în online

Pedro Páramo.

Kilometrul zero al realismului magic

Mihai Băiceanu

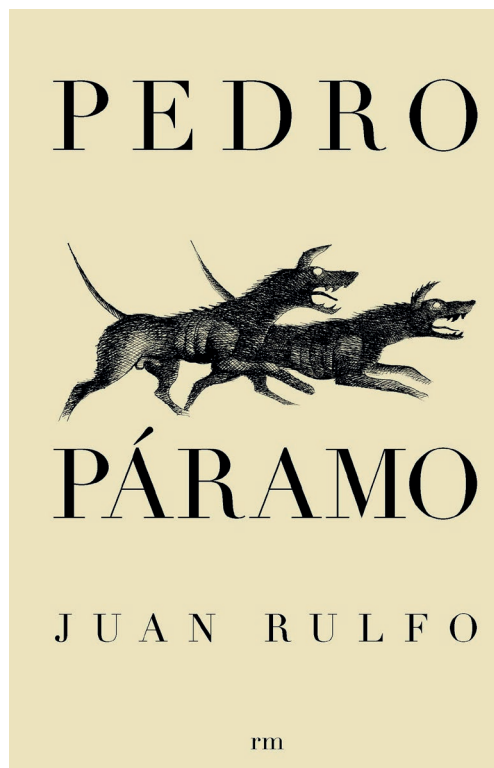
Viii cu morții, morții cu viii. Dacă ar fi să definesc halucinantul și bulversantul roman al lui Juan Rulfo, *Pedro Páramo*, într-un slogan, acesta ar fi. Calde mulțumiri, pe această cale, Ilenei Scipione, excelenta traducătoare a romanului, care beneficiază, anul acesta, de o reeditare la Editura Curtea Veche în Colecția Byblos.

Povestea din *Pedro Páramo* debutează cu fiul personajului care dă titlul cărții, Juan Preciado. El pleacă, la insistențele mamei sale aflate pe patul de moarte, în satul Comala, în căutarea tatălui pe care nu l-a cunoscut niciodată. Comala este un sat fictiv din Mexic, văzut de critică drept o alegorie a Purgatoriului. Eu aș săpa ceva mai adânc, la rădăcinile culturii mexicane, unde întâlnim celebra sărbătoare *Día de los Muertos*, cea care leagă an de an, prin fire nevăzute, pe cei ce trec pragul în lumea de dincolo de cei ce rămân în lumea de aici.

Dacă în *Día de los Muertos* comuniunea dintre vii și morți se face într-un cadru festiv, cu

flori, dansuri și cântece, în *Pedro Páramo* cele două lumi sunt legate prin sânge, dar un sânge pătat

de crime, jafuri și alte nelegiuiri. Narațiunea se desfășoară pe multiple secvențe temporale,

însă granița dintre ele este difuză și translucidă. De înțeles, întrucât morții nu au timp.

Fantomele trecutului lui Juan Preciado și fantomele prezentului lui Pedro Páramo comunică atât unele cu altele, cât și cu cei rămași în viață, dar nu o fac în manieră dickensiană, în senul că substratul moral al poveștii scrise de Juan Rulfo este lăsat, mai degrabă, la interpretarea cititorului, un substrat moral subtil, neexplicitat.

Din punct de vedere stilistic, aș asemăna *Pedro Páramo* cu o sculptură brâncușiană, fie ea din bronz sau marmură, cioplită, cizelată și fasonată până la esență. De fapt, frumusețea cărții decurge din esența ei, își este sieși suficientă, iar podoabele și zorzoanele stilistice, topite în carnea acestei frumuseți esențiale, strălucesc discret, fără urmă de ostentație:

„Pedro Páramo s-a uitat cum plecau oamenii. A auzit cum treceau la trap prin fața lui cai negri, care se confundau cu noaptea. Sudoarea și praful; cutremurarea pământului. Când a văzut că licuricii își încrucișau iar luminile, a priceput că toți plecaseră. A rămas el, singur, ca un trunchi zdravăn de copac, care începe să putrezească pe dinăuntru. S-a gândit la Susana San Juan. S-a gândit la fetișcana cu care abia se culcase. Trupul ei mic, speriat și înfiorat părea să-și dea suflul pe gură. *Pumnișor de carne*, îi zisese. Și o îmbrățișase, încercând să facă din ea carnea Susanei San Juan. *O femeie care nu era de pe astă lume.*”

Se spune că romanul lui Juan Rulfo a schimbat fața literaturii latino-americane, că a reprezentat o bornă în realismul magic, influențând decisiv opera unor clasici precum Gabriel García Márquez și Jorge Luis Borges.

Nu știu dacă pe mine mă va influența decisiv în ceea ce scriu, dar sper că nu comit vreun sacrilegiu dacă spun că *Pedro Páramo* m-a încântat mai tare decât *Un veac de singurătate*.

Debut

Aeru-i parșiv într-o cutie sigilată

Laly Todor

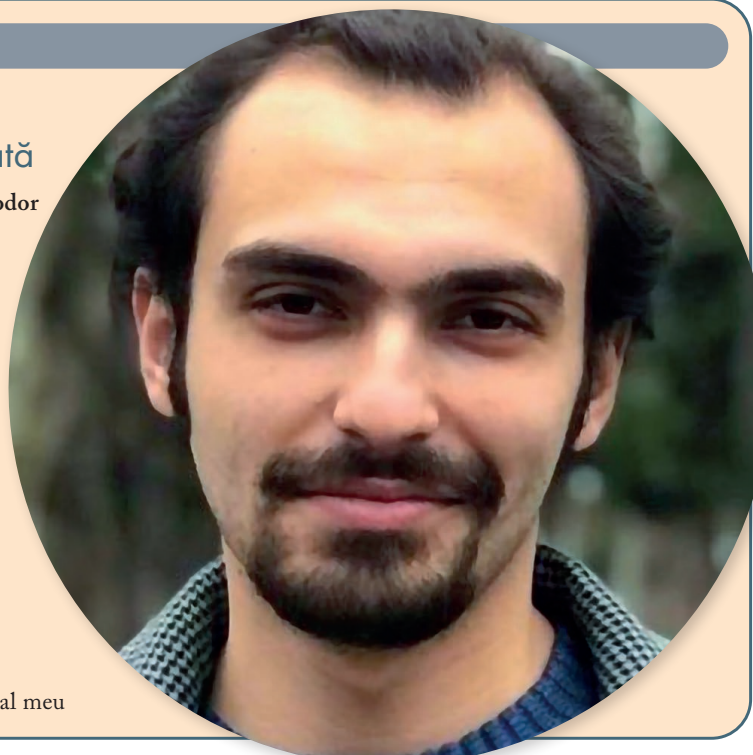
mi-e greu în mine
și nu-i nimic
aeru-i parșiv într-o
cutie sigilată

clăie de clei gol.

descreieratul
pitoresc dacă-l
veți cunoaște vă
veți face cruce

(cu limba pe cerul gurii.)

inima-mi gădilă dinții
mă scapă-ntr-un zâmbet al meu

Nimic nu descrie luna noiembrie mai bine decât o rochie cărămizie

Flavia Iosef

Princele, de Eugen Barbu, mă transpune în luna noiembrie, pentru că l-am citit în noiembrie și pentru că am ajuns să asociez în mod involuntar schimbarea vremii dinspre toamnă târzie spre iarnă cu degradarea din ce în ce mai accentuată de la curtea misticului principe fascinat (mai mult decât mine) de științele oculte.

În noiembrie, aștept să mă duc la teatru și să descopăr un roman în care să mă transpun cu atâta intensitate, încât să nu mai fac diferența dintre fotoliul confortabil din birou și banca înghețată din parc, de lângă felinarul care pâlpăie încă de un an încoace.

Pentru mine, nimic nu descrie luna noiembrie mai bine decât

o rochie cărămizie (ca ecou al toamnei), de piele întoarsă sau de catifea, cu tăietura în A, asortată

în chip ludic cu un șal amplu, de culoarea prunii (pentru întâmpinarea iernii), cu mărgelile brodate,

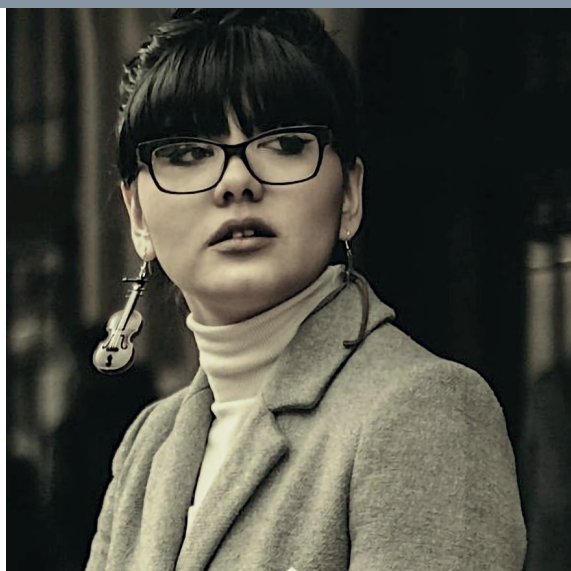
care să-i smulgă un suspin admirativ chiar și croitorului nostru favorit din *Manuscrisul fanariot*.

Tocmai am început o agendă mentală ce pare a nu se mai sfârși cu invitații mei ipotetici la un pahar de vin de noiembrie, printre care se află și academicianul Constantin Bălăceanu Stolnici. Sunt convinsă că ar avea multe să-mi spună despre opinia sa privind savoarea de noiembrie pe care uneori nici nu o remarcăm. În lunile reci precum noiembrie, simt mai mult ca oricând nevoia să mă încarc de la oamenii care nu au doar povești de viață (ca noi toți, de altfel), ci și harul de a le da aura de basme și ceva îmi spune că nevoia mea nu va rămâne nesatisfăcută.

Am cărți pe care le-aș fi vrut doar ale mele

Cristina Pașcanu

Am ajuns să citesc rar ce e laudat în online. Ceea ce este laudat de apropiați, da, citesc, dar asta pentru că știu că avem gusturi comune. Nu mai știu cine spune, cred că Flaubert, că e bine să citești cărți foarte proaste și cărți foarte bune, asta pentru a-ți face o idee despre cum să nu scrii. Există doi autori despre care n-am auzit prea multe în online. Geniali ambii! Baricco și Manuel Vilas. *Această poveste*, romanul lui Alessandro Baricco, este o carte foarte iubită de italieni, la noi nu prea a fost lăudată. Cartea lui este o minunăție datorită metamorfozei prin care trece naratorul, la fiecare capitol se transformă în câte ceva. Ba e un fluture, ba e o pușcă, ba un nechezat de cal. Manuel Vilas, un alt autor de o sensibilitate absolută. Povestea din *În toate a fost frumoșele* este interesantă, dar nu doar asta m-a cucerit, ci muzicalitatea

fiecărei fraze, atingerea ei suavă, ritmul elegiac, cuvântul cu relief propriu, poezia fragmentelor.

La început mi-a fost jenă să critic cărțile laudate. Nu teamă. Jenă. Cred că e bine să respecti munca omului. Că e o muncă. De

aceea, am venit mereu cu argumente. Argumentația e sfântă. Am învățat să critic (evaluez), dar nu doar după gust, ci să pornesc de la alte considerente, unele ce țin de compoziție, temă, structură, personaje, șamd. Când a apărut

romanul *Cât de aproape sunt ploile reci* a fost atât de laudat. Extrem de laudat – pe bookstagram, dar și în alte medii (academice). L-am citit. Mi-am exprimat opinia foarte clar. Da. Acum, cu argumente valide și temeinice, să-mi demonstreze cineva de ce a fost numit un roman spectaculos? Așa s-au exprimat, majoritatea l-au numit un roman excelent! E un roman ok, nu excelent.

Democrația, așa cum e ea la noi, îți permite să te exprimi. Eu mă exprim. Sunt un om plin de pasiune. Dacă îmi place ceva, vorbesc despre acel lucru non-stop.

Nu am o carte secretă, doar a mea. Tentant, dar eu nu rezist. A citi e o bucurie, iar despre bucurii vrem să vorbim cu alții, să le împărtășim. Am cărți pe care le-aș fi vrut doar ale mele. Să nu le dau nimănui. Exemplu: *Războiul nu are chip de femeie*, Svetlana Aleksievici

Cărțile mele

Teodora Iurisciuc

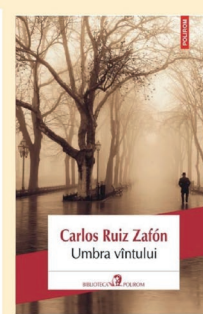
Cerezul unui cititor înrăit se află în micile gesturi de curaj pe care le trimite în lume și în consecvența pe care o manifestă referitor la convingerile personale. Invoc iarăși subiectivitatea pentru că, în final, despre asta este vorba, despre propriile noastre convingeri. Laud o carte care, chiar și lipsită de o miză estetică ridicată, a mângâiat ceva uitat din mine, ori poate m-a trimis cu gândul într-un spațiu pe care nu-l mai pot accesa. Iubesc cărțile care, chiar și fără prestanță sau pretenții, îmi însuflă familiaritate și autenticitate, pe care le simt ca pe un *acasă*. Laud orice iubesc întotdeauna fără teamă.

Prima serie care-mi vine în minte este tetralogia lui Carlos Ruiz Zafon, *Cimitirul Cărților*

Uitate (cu volumele *Umbra vântului*, *Jocul ingerului*, *Prizonierul cerului* și *Labirintul spiritelor* apărute la Polirom). Până să îl descopăr, eu nu auzisem de el, iar opera lui mi-a pătruns adânc în suflet și o port cu mine ca pe un drag prieten. Adrian Diniș cu *Toate zborurile au fost anulate* (Casa de editură Max Blecher, 2020) se înscrie și el bine pe această listă de descoperiri recente. Pe mulți autori i-am descoperit citind antologii, acesta fiind și motivul pentru care iubesc acest tipar de scriere care unește sub aceeași copertă numeroși autori. Îmi vin acum în minte *Cartea întâmplărilor*, coord. Tatiana Niculescu (Humanitas, 2019), unde am descoperit-o pe Kaya de Vos și așa am ajuns la ale ei *Iubiri, semne și minuni* (Humanitas,

Litere și preferințe

4 lecturi alese

2021). O altă antologie minunată este *Dragostea când te doare* (Litera, 2022). Cu siguranță au

fost mai multe cărți descoperite pe care memoria refuză să mi le readucă în gânduri acum.

Citesc ce-mi face cu ochiul

Andreea Ferigeanu

Citesc ce-mi face cu ochiul. Citesc ce-mi face bine într-o anumită perioadă a vieții mele. Citesc dezordonat, haotic, nu sunt la curent cu ultimele apariții, nu urmăresc ce e best seller. Am multe cărți în casă necitite, cum cred că avem cu toții. Câteva cărți care care mă așteaptă, care m-au fermecat la un moment dat, pe care le voi citi când le va veni vremea. Lumea e plină de cărți pe care nu le-am citit. Ele așteaptă, între timp, cuminți, momentul în care vor fi răsfoite, târate prin genți, ghiozdane, atinse, însemnate. De exemplu, acum citesc *Valurile* de Virginia Woolf, o carte pe care o am în gând și în bibliotecă de peste cinci ani – acum e momentul ei, dar și al meu. Desigur, o citesc și mă întreb de ce oi mai încerca să scriu, la ce bun, dau pagina și cad în visare.

Sunt cărți despre care aș vorbi oricui m-ar asculta, care m-au cucerit și pe care le-aș reciti în diferite etape ale vieții. Mă gândesc la *Zorba Grecul* de Nikos Kazantzakis care mi-e foarte

dragă și cred, sincer, că lumea ar fi un loc mai bun dacă oamenii ar citi această carte, mă gândesc la *Magicianul* de John Fowles – o carte în care te imersezi și te pierzi, *Lolita* lui Vladimir Nabokov care te fură și te minte atât, dar atât de frumos, la *Scrisori către un tânăr poet* a lui Rilke. Mă cucerește scriitura bună, care curge natural, care sugerează și nu spune, care te cheamă, te ametește cât să uiți puțin de tine, doar ca să te regăsești iar peste câteva pagini.

L-aș menționa aici și pe Cees Nooteboom, un autor neerlandez, pe care l-am descoperit în facultate, cu precădere romanul *Ritualuri* – o carte a cuvintelor, a limbajului. Mi se pare că e un autor al meu și numai al meu, cu care împart nostalgia unor ani pe care îi prețuiesc mult. Sunt câteva cărți, pe care „le-am descoperit”, de care am auzit într-o doară și mi-au trezit interesul, de care parcă numai eu știu, deși ele circulă libere prin lume – o taină la fel de intimă și solitară ca cea a scrisului, parafrazându-l pe Marquez, a cărui carte face obiectul micii

mele plăceri ascunse – *Povestea târfelor mele triste* – un roman scurt despre nefericirile bătrâneții. Tot din descoperirile mele face parte și discuția spumoasă dintre Jean Claude Carrière și Umberto Eco – *Nu sperați că veți scăpa de cărți* – nu-mi aduc aminte în ce context am dat de cartea asta, dar bine am făcut. Să avem și un dialog despre vin, la fel de bun ca ăsta, și nu ne mai trebuie nimic.

Am descoperit și câțiva autori români, dintre care unii ar trebui să fie pe rafturile de best seller din librării, nominalizați la festivaluri, cu multe premii și distincții – aici mă gândesc la Dan Ciupureanu. *Omar și diavolii* m-a terminat. Mi-a plăcut și *Biroul de Întrebări Ridicole*, dar am rămas fidelă lui Omar. Stilul lui underground mi-a adus aminte de Hubert Selby Jr. cu *Ultima ieșire spre Brooklyn* (n-am citit *Recviem*) și încă mi se pare fantastic că se poate scrie și așa în România și că un astfel de autor este prea ușor trecut cu vederea. Și mai scrie și poezie bună. L-am descoperit recent și pe Anton Dumitriu cu

o lucrare – *Culturi eleate și culturi heracleitice* – o superbă analiză culturală la limita dintre Occident și Orient care costă 6 lei la anticariat și nu se găsește în nicio librărie. Nu e beletristică, dar e o carte care te luminează. Iar ultima descoperire din categoria autorilor români, foarte bine primit, care mă face să aștept cu nerăbdare următorul volum, este Remus Boldea cu *A răs și tata*. Am răs și eu.

Cred că cea mai lăudată carte din ultima vreme, pe care am citit-o, este Tetralogia Napolitană a Elenei Ferrante – am devorat-o. Altfel, nu cred că citesc des cărți laudate, mai ascult și eu ce discută alți cititori, observ trendul și mă prind că sunt pe lângă el, dar e ok așa. Uneori cărțile importante pentru tine reușesc cumva să se strecoare printre rafturile tale și de obicei o fac atunci când ai nevoie de ele, nu când ți le dorești. Și putem spune asta despre orice, despre iubiri, despre haine, despre oameni, și sună bine, sună credibil și cumva liniștitor. Îmi place să cred că așa și e.

Festivalul de proză – Litera

Ficțiunea OPTm

În săptămâna 2-7 noiembrie va avea loc Festivalul de Proză Contemporană prin care editura LITERA celebrează doi ani de la apariția colecției „Biblioteca de Proză de Contemporană” (BPC).

Pe parcursul celor doi ani au apărut 25 de volume – romane consistente, variate stilistic și tematic. Multe sunt cărți cu miză morală și stil insolit, propunând subiecte de actualitate. Altele abordează registrul fantastic și o viziune avangardistă.

De la periferia bucureșteană a lui Aldulescu la universul miraculos al roșcovilor Doinei Ruști, până la proza „pulp”, creată de Liviu G. Stan, ori la expresionismul lui Radu Găvan, colecția s-a îmbogățit aproape lunar prin scrieri de debut sau prin volume insolite ale unor scriitori consacrați. Proza lui Alex Trușcă aduce un tip particular de fantastic urban, completat de proza suprarealistă a lui Tudor Runcanu, în timp ce Cristi Nedelcu, Mihail

Victus, Alexandra Niculescu, adepți ai realismului, sunt preocupați de impactul social asupra complexelor psihologice. Un loc special în colecție îl ocupă romanul lui Florin spătaru – greier de topaz – o decostrucție a temei sexualității, ca ultim bastion al literaturii tradiționale. Se adaugă aici și romane noi, ale unor scriitori bine cunoscuți, precum Dan Stanca și Radu Aldulescu, Daniela Rațiu.

În mai puțin de un an, colecția și-a creat o identitate, prin titluri de referință, la aceasta contribuind

și concursul de debut literar „Primul roman” – *Translucid*, romanul semnat de Ligia Părvulescu (Premiul I/2021), fiind una dintre cele mai incitante scrieri de avangardă din ultima vreme, „un debut de neratat” (Claudiu Komartin), iar *Nașterea eroului* de Andrei Ungureanu (Premiul I/2022), o parabolă a anarhiei.

Unele romane și-au câștigat numeroși cititori de la apariție, ca *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* de Alexandru Lamba sau *a.normal* de Andrei Velea.

Un loc special în cadrul colecției îl ocupă volumele colective – *Treisprezece. Proză fantastică* și *Dragostea când te doare* (2022), în care se regăsesc semnăturile unora dintre cei mai importanți scriitori contemporani ai genului.

Colecția „Biblioteca de Proză Contemporană” poartă recomandarea Doinei Ruști, prozatoare apreciată, tradusă în 15 limbi, autoarea unor romane cu impact social puternic, precum *Lizoanca* sau *Fantoma din moară*, dar și a trilogiei fanariote (*Manuscrisul fanariot*, *Măța Vinerii*, *Homeric*).

Celebrăm literatura română contemporană prin evenimente de excepție cuprinzând interviuri, debateri și lansări de carte. Mai mult decât atât, pe perioada festivalului, pe litera.ro cititorii pot găsi cărțile tuturor autorilor din colecție cu autograf și cu reduceri substanțiale.

O premieră așteptată

Adriana Popescu

Teatrul Național „I.L. Caragiale” din București vă oferă prilejul reîntâlnirii cu o creație actoricească de referință, cea a lui Marcel Iureș în spectacolul CREATORUL DE TEATRU de Thomas Bernhard. Piesa a fost pusă în scenă inițial de Alexandru Dabija la Teatrul Act, în anul 2001, fiind una dintre cele mai longevive creații scenice postdecembriste, salutăată de critici și public în egală măsură, premiata la Gala UNITER, în 2002, pentru

cea mai bună interpretare masculină. La data premierei de atunci, regizorul declara: „Nu cred că există un moment mai propice în arta românească pentru a vorbi despre ACTOR și nu cred că există un actor mai potrivit pentru a vorbi despre NIMIC decât cel mai ajuns actor român al momentului”.

CREATORUL DE TEATRU, piesa unuia dintre cei mai importanți dramaturgi contemporani, austriacul Thomas Bernhard, este un imn paradoxal închinat

artei teatrale, dar și o privire caustică asupra vieților noastre meschine și tragicomice. Un text extraordinar, plin de furie, disperare, agresivitate, deziluzie, dar și de umor negru.

Spectacolul ia ființă sub bagheta aceluiași regizor, de această dată în compania actorilor de la TNB, care îi sunt parteneri: Alexandru Bindea, Ana Ciontea, Alexandra Sălceanu, Lucian Iftime, Afrodita Androne și Victoria Dicu. Marcel Iureș, ajuns acum chiar vârsta personajului titular, revine în rolul, deopotrivă ridicol și tragic, al lui Bruscon.

Chiar dacă ați văzut spectacolul de acum 20 de ani, vă invităm să reveniți pentru a descoperi eventuale asemănări și deosebiri între cele două montări, având în vedere forța imaginației regizorale și surprinzătoarea capacitate de a se reinventa a lui Alexandru Dabija, cu fiecare nouă punere în scenă

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana Marin,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503